

Krabbe KONGEKRABBE

Status og råd

Kongekrabbe i norsk sone forvaltes av norske myndigheter. Høsten 2010 kartla Havforskningsinstituttet bestanden av kongekrabbe i fjordene Varanger, Tana, Laksefjorden og Porsanger, i tillegg til de ytre områdene fra 26°Ø til grensen mot Russland.

Indeksen for totalbestanden (krabber med skallengde større enn 70 mm) var betydelig lavere i 2010 enn i 2009, og er nå på nivå med det den var i 2002, ca. 3 400 tonn. Dette tallet er svært usikkert, og avhengig av hvor store områder som undersøkes. På grunn av biologien og atferden til kongekrabbe, kan ikke rekrutteringen estimeres ved å måle den. Indeksen for fangstbare hannkrabber (større enn 137 mm skjoldlengde) som utgjør det meste av fangsten i norsk sone, var i 2010 på ca. 1 000 tonn, dvs. betydelig lavere enn i 2009 (tabell). Rekrutteringen til den fangstbare krabbebestanden i 2011 vil være middels høy i Varangerfjorden og Østhavet, mens den vil bli svært lav i de andre fjordene. I Porsangerfjorden ser det imidlertid ut til å være en ny sterk årsklasse på gang som vil rekruttere til fangstbar bestand om 2–3 år med dagens minstemål.

I juni 2010 ble den nordlige grensen for det kvoteregulerte området i fisket etter kongekrabbe endret, og går nå i en rett linje langs 71°30'N fra 26°Ø til delelinjen med russisk sone. I tillegg ble området med fritt fiske i de indre delene av Porsangerfjorden fjernet, så hele fjorden omfattes nå av det kvoteregulerte området. Dette medførte at det omfattende frie fisket både i de indre delene av Porsangerfjorden og langs nordgrensen for det kvoteregulerte området, opphørte.

Fiskeri

Kongekrabbe fiskes med teiner, hovedsakelig i fjordene og i kystnært farvann langs Øst-Finnmark. Ved starten i 1994 var kongekrabbefisket organisert som forskningsfiske, men fra 2002 ble det innført kommersielt fiske etter kongekrabbe i norsk sone. Ca. 400 fartøyer deltok både i det kvoteregulerte og i det frie fisket i 2010. Det ble også gitt tillatelse til fangst av skadete krabber og hunnkrabber over minstemålet, i tillegg til en bifangst gitt som en prosentandel av ukentlig fangstkvantum. Hunnkrabber utgjør bare ca. 5 % av totalfangstene, og skadet krabbe ca. 10 %.

Bifangst av kongekrabbe i garn- og linefisket har ført til store problemer i det kystnære fisket i Øst-Finnmark siden arten dukket opp først på 1990-tallet. Havforskningsinstituttet registrerte bifangst i perioden 1997–2007, og problemet var tiltagende både i rognkjeks- og torskegarnfisket i denne perioden.

Økosystemeffekter av kongekrabbe

Forskningen omkring økosystemeffekter av kongekrabbe har hovedsakelig hatt fokus på spredningspotensialet og effekter på bunnfaunaen. Merkeforsøk har vist at kongekrabben i hovedsak bare vandrer korte avstander, og at det meste er årstidsvandring mellom grunt og dypt vann. Enkelte individer kan likevel ha vandret langt på relativt kort tid, i første rekke store hunnkrabber med rogn, som dermed sprer arten effektivt. For at krabben skal spre seg, er overlevelse av krabbelarvene avgjørende. Foreløpige studier av larvens temperaturtoleranse viser at den ser ut til å overleve innenfor et vidt temperaturområde (±1–14 °C), og den tåler korttidspåvirkninger fra ±2 til 24 °C, avhengig av stadium og akklimatiseringstemperatur. Dette indikerer at kongekrabben kan etablere seg i områder både lenger sør og nord enn det vi tidligere har antatt.

Ny forskning på bunnfaunaen i Varangerfjorden viser at en rekke organismer på bløtbunn er redusert eller helt borte fra områder hvor krabben har oppholdt seg i store mengder over lang tid. Dette gjelder spesielt arter med liten bevegelseevne slik som pigghuder, børstemark og større muslinger. Mindre muslinger og rørbyggende børstemark har økt i antall i de samme områdene. Studier indikerer også at fjerning av dyr som lever nede i sedimentene bidrar til at kvaliteten på sedimentene reduseres ved at transporten av oksygen nede i bunnen forsvinner.

Kongekrabbe – *Paralitodes camtschaticus*

Utbredelse: Langs kystområdene og til havs i det sørlige Barentshavet, på dyp fra ca. 5–400 m, avhengig av årstid.

Størrelse: Blir sjelden 8 kg, skjoldlengde på 0,1–23 cm i norske farvann.

Føde: Bunnedyr og alger. Børstemark og små muslinger står øverst på listen over byttedyr.

Kvoteråd: Det ble ikke gitt spesifikke kvoteråd for 2011, men opsjoner for kvoter ved alternative minstemål.

Kvote 2011: 1 200 tonn

Fakta om bestanden:

Kongekrabbe er introdusert til Barentshavet fra Okhotskhavet i Asia, og har spredd seg til områder i hele det sørlige Barentshavet. Naturlig utbredelsesområde er Beringhavet og det nordlige Stillehav. Utbredelsen i Barentshavet går i øst til øya Kolguev, i nord til Gåsbanken og i vest til Kvenangen. I russisk sone har krabben spredd seg mer ut i åpne havområder enn på norsk side. Siden kongekrabben er en fremmed art, er det fokus på eventuelle økosystemeffekter den kan ha.

Krabben er en kaldtvannsort, og finnes helst ved lave temperaturer (0–5 °C). Den blir kjønnsmoden når skjoldlengden er ca. 11 cm, og går med utrogn hele året før eggene klekkes om våren. Larvene har et pelagisk stadium som varer ca. 1,5 måned før de bunnslår på grunt vann. Der oppholder yngelen seg de første 2–3 årene.

Kongekrabbe i norsk sone i perioden 2002–2010; bestandsindekser for fangstbar hannkrabbe, total fangstkvote og beskatningsgrad.

Stock index estimates, total quota (TAC) and harvest rate of red king crab in Norwegian waters, 2002–2010.

ÅR	BESTANDESTIMAT FANGSTBAR KRABBE	TOTALKVOTE (STK/TONN)	BESKATNINGSGRAD
2002	690 000	100 000	14 %
2003	1 227 000	200 000	16 %
2004	1 246 000	280 000	22 %
2005	750 000	280 000	37 %
2006	901 000	300 000	33 %
2007	975 000	300 000	31 %
2008	795 000	569 000	73 %
2009	470 000 stk/ 1250 t	894 tonn*	71 %
2010	1000 t	900 tonn	90 %

*) 271 tonn av årskvoten var fanget før toktet startet

Kontaktperson: Jan H. Sundet | jan.h.sundet@imr.no